

3

V IEM, ČO SI O MNE MYSLÍTE. ZLODEJKA. PLAGIÁTORKA. A KEĎŽE všetko zlé musí byť rasovo motivované, možno ešte aj rasistka. Vypočujte si ma.

Nie je to také strašné, ako to vyzerá.

Plagiátorstvo je uľahčenie si úlohy. Podvádzate, lebo neviete sami poskladať slová do viet. Ale to, čo som urobila ja, vôbec nebolo ľahké. Podstatnú časť knihy som úplne prepísala. Athenine prvotné zápisky boli chaotické, s napoly nedokončenými vetami roztrúsenými po stranách. Niekedy som ani nevedela zistiť význam niektorého odseku, musela som ho preto vyhodiť. Nebolo to ako chytiť obraz a odkopírovať ho podľa seba. Zdedila som náčrt, na ktorý boli farby pridané v nepravidelných machuliach, a dokončila ho v štýle originálu. Predstavte si, že by Michelangelo nechal veľké časti Sixtínskej kaplnky nedokončené. A potom by prišiel Raffael a musel to domalovať.

Celý projekt bol istým spôsobom krásny. Literárna spolupráca, aká sa nikdy predtým nevyskytla.

Čo na tom, že námet bol ukradnutý? Čo na tom, že som ho dokončila a dala do obehu?

Athena zomrela predtým, ako sa niekto dozvedel o existencii jej rukopisu. Bezo mňa by nebol nikdy publikovaný, a keby ho vydali v stave, v akom ho zanechala, zostal by známy ako Athenin nedokončený rukopis, prehnane medializovaný a zároveň spôsobujúci sklamanie ako *Posledný magnát* od F. Scotta Fitzgeralda. Umožnila som mu uzrieť svetlo sveta bez posudzovania, ktoré so sebou spoluautorstvo vždy nesie. Vložila som doň veľa práce, nekonečné hodiny úsilia, tak prečo by na obálke nemalo byť moje meno?

Koniec koncov, Athene som sa poďakovala v závere knihy – ďakujem svojej vzácnjej priateľke, svojej najväčšej inšpirácii.

A možno by to Athena takto chcela. Vždy ju nadchýnali rôzne strelené literárne nápady. Rada rozprávala o tom, ako spisovateľka vystupujúca pod menom James Tiptree jr. všetkých obalamutila a mysleli si, že je muž, alebo ako si mnohí čitatelia ešte stále myslia, že Evelyn Waugh je žena. „Ľudia pristupujú k textu s mnohými predsudkami, ktoré si vytvorili na základe toho, čo si myslia, že vedia o autorovi,“ povedala raz. „Niekedy uvažujem, ako by vnímali moje diela, keby som predstierala, že som muž alebo biela žena. Text by mohol byť úplne ten istý, no v jednom prípade by vyvolal vlnu kritiky a v druhom obrovský úspech. Prečo to tak je?“

Mohli by sme sa teda na môj počin pozerať aj tak, že Athena si zo všetkých vystrelila a moje skomplikovanie vzťahu medzi autorom a čitateľom poslúži ako tvrdý oriešok pre študentov v nasledujúcich dekádach.

No dobre, tá posledná veta je možno trochu prehnaná. Ak sa vám zdá, že si takto iba upokojujem vlastné svedomie, prosím,

poslúžte si. Som si istá, že by ste radšej uverili, že som sa tých pár týždňov trápila a neustále bojovala s pocitom viny.

Pravdou však je, že som bola nadšená.

Po prvý raz po mnohých mesiacoch som bola pri písaní šťastná. Mala som pocit, že som dostala druhú šancu. Znovu som začala veriť, že sny sa plnia, a ak si človek cibří svoje zručnosti a vymyslí dobrý príbeh, priemysel sa už postará o ostatné. Že stačí len priložiť pero na papier, a ak dobre pracujete a pekne píšete, mocní sveta vás za noc premenia na hviezdu literatúry.

Začala som sa pohrávať so svojimi starými nápadmi. Odrazu mi pripadali živé a čerstvé a vedela som si predstaviť tucet nových podôb, ktoré by som im vedela dať. Videla som pred sebou nekonečné možnosti. Bolo to ako šoférovať nové auto alebo pracovať s novým laptopom. Akoby zázrakom som do seba absorbovala priamočiarosť a elán Atheninej práce. Cítila som sa odolnejšia, lepšia, rýchlejšia a silnejšia – ako spieva Kanye. Cítila som sa ako typ človeka, ktorý odteraz počúva Kanyeho Westa.

Raz som šla na besedu s úspešnou autorkou fantasy románov, na ktorej tvrdila, že jej obrana proti spisovateľskému bloku spočíva v prečítaní si okolo sto strán veľmi dobrej prózy. „Vtedy ma začnú svrbieť prsty a chcem vytvoriť peknú vetu,“ dodala. „Pretože dostanem chuť napodobniť to, čo som prečítala.“

Presne takto som sa cítila, keď som upravovala Athenino dielo. Urobila zo mňa lepšiu pisateľku. Bolo záhadné, ako rýchlo som absorbovala jej zručnosti, akoby sa jej talent po smrti musel niekam preniesť a usalašil sa práve vo mne.

Mala som pocit, že som písala pre nás obidve. Že som jedno-ducho prebrala štafetu.

YELLOWFACE

Stačí vám takéto odôvodnenie? Alebo ste ešte vždy presvedčení, že som iba rasistická zlodějka?

Tak dobre. Opíšem teda presne, ako som v tom čase uvažovala.

Počas štúdií na Yalovej univerzite som raz chodila so študentom filozofie, ktorý študoval populačnú etiku. Písal štúdie o možných experimentoch, ktoré boli také nepravdepodobné, až som si často vravela, že by mal radšej písať sci-fi – napríklad či máme nejaké povinnosti voči ešte nenarodeným deťom alebo či môžeme znesväcovať mŕtvolu, ak tým neublížime živým. Niektoré jeho argumenty boli trochu extrémne. Podľa jeho názoru neexistuje morálny záväzok splniť poslednú vôľu nebohého, ak ju prevyšuje potreba rozdeliť bohatstvo iným, ani morálne námietky proti využitiu pôdy cintorínov na postavenie domov pre chudobných. Všeobecnou témou jeho výskumu bolo, za akých okolností možno niekoho pokladať za obhajcu morálky, ktorý stojí za úvahu. Jeho práci som väčšinou nerozumela, no jej hlavná myšlienka bola celkom presvedčivá: mŕtvym nič nedlhujeme.

A najmä keď tí mŕtvi sú tiež zloději a klamári.

Nebojím sa to povedať: to, že som si vzala Athenin rukopis, bolo ako odškodnenie či odplata za to, čo Athena vzala mne.